

Napad na Dubrovnik planiran na najvišem nivou, tvrdi general Marinović

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Drugi deo pisane izjave generala Nojka Marinovića se odnosio na njegovu vodeću ulogu u odbrani Dubrovnika, koju je preuzeo kada je dao ostavku na mesto zamenika komandanta trebinjske brigade JNA u septembru 1991. U izjavi stoji: 'Bio sam zaista šokiran kada sam video koliko su neorganizovani i nespremni za sve što je moglo da se dogodi. .. Ja sam .. brzo stekao mišljenje da ne postoji plan za odbranu Dubrovnika.' Sa vrlo ograničenim sredstvima koje su mu bila na raspolaganju, Marinović je onda počeo da planira odbranu grada.

General je odmah počeo da prikuplja ljudstvo, opremu i oružje, i da razvija strategiju odbrane južne Dalmacije. Posao mu je otežavala ranija naredba hrvatskog predsednika Tuđmana. Na ranijem sastanku Tuđmana, Miloševića i Saveznog Ministra odbrane generala Veljka Kadijevića, general je uveravao Tuđmana da JNA neće da napadne Dubrovnik. Tuđman mu je poverovao i u avgustu 1991, izdao je naredbu zabrane sprovođenja ikakvih odbrambenih mera u dubrovačkom okrugu.

Srpka propaganda je u to vreme bila da su u Dubrovniku našli utočište dve hiljade pripadnika hrvatskih paravojnih jedinica. Raniji svedok, bivši ministar inostranih poslova Crne Gore Nikola Samardžić, je izjavio da su srpske vlasti tvrdile da je na granici Crne Gore bilo 30 hiljada hrvatskih vojnika spremnih za napad. Ovi navodi su upotrebljeni da bi se opravdao napad JNA na južnu Dalmaciju, uključujući stare dubrovačke zidine, koje su svetski kulturni spomenik. Napad na kulturni spomenik je prekršaj pravila ratovanja.

Tromesečna opsada Dubrovnika počela je 1. oktobra 1990. Tog ja dana general Marinović imao ukupno 670 branilaca na za celu južnu Dalmaciju, od kojih je samo 150 bilo oko Dubrovnika. Od njih su samo 37-oricu imala vojnu obuku i iskustvo. JNA je imala između pet i sedam hiljada boraca spremnih da napadnu Dubrovnik. Oprema i oružje dvaje strana bile su u sličnoj razmeri. JNA je takođe imala podršku iz vazduha i sa mora. Ipak, mala grupa branilaca je uspela da sačuva grad.

General smatra da je odbrana bila uspešna jer su se njegovi ljudi borili za ono u šta su čvrsto verovali, za razliku od srpske strane, na kojoj su dezerterstva bila česta i moral slab. JNA je očekivala laku pobedu; planirali su da za nekoliko sedmica zauzmu celu južnu Dalmaciju. Kada su se dani pretvorili u mesece, a broj žrtava se povećavao, vojnicima je opao moral. Uz to, smatra general Marinović, srpska snaga je bila zatečena oštrinom međunarodne osude njihovog ničim izazvanog napada na grad-spomenik UNESCO-a. Marinović je dodao da veruje da je srpska propaganda delovala kao bumerang -- njihovi vojnici su poverovali tvrdnji da se hiljade hrvatskih ustaša sakrilo o gradu, pa su 'postali vrlo oprezni kako su se približavali gradu.'

U svojoj izjavi se general Marinović osvrnuo na pitanje koje se svima nameće: zašto su srpske snage napale demilitarizovan grad pod zaštitom Ujedinjenih Nacija u kome je bilo sasvim malo srpskog stanovništva? 'Teško mi je reći zašto su bombardovali Stari Grad. Mislim da je JNA na početku krenula u napad smatrajući da će to biti laki plen. Mislili su da se u Dubrovniku niko neće boriti -- da su u gradu samo hotelski radnici, konobari, turistički vodiči, i drugi koji neće imati hrabrosti za borbu. U biti, ovo je prvi put u svojoj istoriji da je Dubrovnik morao oružjem da se bori za slobodu. U prošlosti, uvek se oslanjao na diplomaciju, trgovinu, ili čak na kupovanje slobode.'

'Siguran sam,' nastavio je general, ' da je JA verovala da, ako dođe sa vojnom silom i zauzme Dubrovnik, da će građani prihvatiti njihovu ponudu da se formira Dubrovačka republika, i da će se svako vratiti svom poslu. Pokušali su da prodaju tu ideju dubrovačke republike kao autonomne zone unutar proširene Srbije.' Ali, građani Dubrovnika nisu bili zainteresovani.

Drugo moguće objašnjenje zašto je JA napala Dubrovnik je u strateškom značaju grada u zamišljenoj Velikoj Srbiji. Napad na Dubrovnik i južnu Dalmaciju bio je deo veće vojne akcije. General Marinović je rekao da je plan bio da se južna Dalmacija napadne sa dve strane, iz Crne Gore i iz pravca Sarajeva-Mostara. Kada padne južna Dalmacija, plan je bio da srpske snage krenu u pravcu severo-zapada, i da se spoje sa snagama SAO Krajine, koje bi se kretale prema njima, u pravcu jugo-istoka.

Ali, ništa od ovoga ne daje zadovoljavajući odgovor na pitanje zašto su srpske snage pokušale da zauzmu oblast u kojoj je srpsko stanovništvo bilo u sasvim maloj manjini. Takođe nije jasno da li je plan bio da se hrvatsko stanovništvo protera iz ovih oblasti. Ako etničko čišćenje nije bilo sastavni deo plana, onda je Dubrovnik bio izuzetak u strategiji koja je bila sprovedena u jesen 1991, koja je, čini se, uključivala aneksiju Srbije i Crnoj Gori etnički čistih srpskih oblasti Hrvastke. Bez obzira da li je srpska strana nameravala da

etnički očisti Dubrovnik, njihov napad na zaštićen spomenik kulture koji je bio apsolutno civilni cilj, je prekršaj međunarodnog humanitarnog prava.

Srpska strana je tvrdila da su na Stari grad pucali u samoobrani, i da su samo odgovarali na vatru sa hrvatske strane, kaje je nastojala da izazove bitku da bi izazvali simpatije međunarodne javnosti. General Marinović je izjavio da hrvatske snage nisu imale položaje u Starom Gradu i da nisu pucali od tamo. Napisao je u izjavi: 'Mogu sa sigurnošću kazati da nikada nismo pucali iz Starog Grada, da nismo tamo izvodili nikakve vojne operacije i da nismo dali JA nikakav razlog da ga napadne.' U odgovoru na tvrdnju Generala Kadrijevića da Stari Grad nije nikada bio granatiran, nego da su Hrvati palili stare automobilske gume, general Marinović je napisao da je ta tvrdnja 'toliko besmislena, da ne vredi trošiti reči na odgovor. Svako ko misli drugačije treba samo da pogleda televizijske snimke na kojima se vidi kako na grad padaju JA granate.'

Napad na Dubrovnik takođe nije bio slučajan, spontana akcija grupe odmetnika sa srpske strane, rekao je general Marinović: 'Bilo bi nezamislivo da bi se vojna akcija započela bez prethodnog znanja, planiranja, učešća i nadzora lanca komande sve do vrha operativne grupe [kojom je zapovedao gen.-puk. Pavle Strugar]. Nije moguće da oni ne bi znali šta se dešava, ili da to ne bi prijavili Generalštabu. Te bitke su bile previše značajne, i JNA jednostavno nije tako funkcionisala.'

General Marinovic, veteran sa dvadesetogodišnjim stažom u JNA, je objasnio da je to bila 'tipična komunistička vojska,' u kojoj je bilo gotovo previše kontrole. Drugim rečima, napad na Dubrovnik nije bio izvan njihove kontrole. Isto važi za širu vojnu akciju opisanu ranije.

General Marinović je takođe istakao da je u to doba bilo mnogo neregulisane saradnje između vojnih i civilnih struktura vlasti, 'što je bilo nezamislivo u staroj JNA.' U prilog toj tvrdnji je citirao tajno snimljen razgovor između Božidara Vučurevića, gradonačelnika Trebinja, i majora Bogdana Kovača, komandanta 472. brigade JA. U tom razgovoru je, navodno, Vučurević kritikovao majora: 'Šta je, ne čujem da ubijate onu stoku dole?' Kovač je odgovorio: 'Ne brini. Hoćemo.' Pre povlačenja JNA iz regiona, snimljen je drugi razgovor u kome je gradonačelnik Vučurević tražio od admirala Miodraga Jokića, da svakako bude miniran aerodrom Čilipi. Jokić ga je uverio da je to već bilo učinjeno.

General je skrenuo pažnju na postojanje video-snimaka na kojime se vide civilni političari, i mnogi visoki državni funkcioneri, u poseti frontu. Među njima su bili predsednik i premijer Crne Gore, Momir Bulatović i Milo Đukanović, koji su crnogorskim vojnicima na položajima na Zvekovici doneli janjetinu.

Posle izjave Generala Marinovića preostaje malo sumnje da je napad JNA na Dubrovnik bio isplaniran na najvišem nivou. Njegove tvrdje da nije bilo vojnog opravdanja za napad na grad deluju uverljivo -- nije bilo pucano iz Starog grada, koji je do kraja ostao demilitarizovan. Napad na južnu Dalmaciju bio je ničim izazvana agresija na većinsko civilno stanovništvo.

Drugi svedoci, uključujući članove tzv. zajedničkog kriminalnog poduhvata, su svedočili da je Milošević imao kontrolu nad Saveznim Predsedništvom u doba napada na Dubrovnik, u jesen 1991. Predsedništvo je postalo Vrhovni štab sa potpunom kontrolom nad JNA, kada je 1. oktobra 1991. objavljeno vanredno stanje u zemlji. Veza sa Miloševićem je prilično jasna. Milošević će imati priliku da unakrsno ispita generala Marinovića kada se vrati u sudnicu nakon pauze izazvane naglim poraskom pritiska i umorom. Možda i ovde postoji neka veza?

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/napad-na-dubrovnik-planiran-na-najvisem-nivou>